

JEZIKOVNA IN FUNKCIJSKA ZVRSTNOST V LEKSIKALNI PODATKOVNI ZBIRKI: KVALIFIKATOR ALI POMENSKI OPIS?

Mojca Šorli

Trojina, zavod za uporabno slovenistiko, Ljubljana

UDK 81'374.81/.822:811.163.6'27'37

V prispevku podajamo opis leksikografskih in metajezikovnih sredstev za označevanje jezikovne in besedilne zvrstnosti v leksikalni podatkovni zbirki za slovenščino, ki bo osnova za izdelavo eno- in dvojezičnih slovarskih priročnikov oz. aplikacij. Pri leksiko-gramatikalni analizi na osnovi korpusnih besedil so upošteevane zvrstne in pragmatične omejitve rabe iztočnice, nakazane z ustreznim kvalifikatorskim in opisnim označevanjem rabe.

leksikalna zbirka, jezikovna zvrstnost, vrsta besedila, jezikovni opis, pragmatika

The paper offers a description of lexicographic and metalinguistic techniques for marking register and various text types in a lexical database of Slovene designed as a source for new monolingual and bilingual dictionaries. In the lexico-grammatical analysis based on corpus texts, limitations of use imposed by factors of language variety and pragmatics have been taken into account and marked either by appropriate labels or conveyed within the actual lexicographic descriptions.

lexical database, language variety (register), text type, lexicographic description, pragmatics

1 Uvod: obravnava jezikovne zvrstnosti v različnih pristopih

Znotraj funkcijske zvrstnosti besedil obstaja več tipologij in najmanj dve usmeritvi, od katerih ena nakazuje dejanski namen oz. funkcijo konkretne jezikovne zvrsti, druga pa poudarja jezikovna sredstva, ki se uporabljajo na posameznem predmetnem področju (Mikolič 2009: 257). V pričujočem prispevku nas zanima zlasti raba jezikovnih sredstev, izhajamo namreč iz leksikalne analize in leksikografskih pristopov k opisu jezika.

Osrednje zanimanje praške šole je bila teorija zvrstnosti, ki brez proučevanja jezikovne rabe ne more obstajati. Kot pravi E. Hajičová (Luelsdorff 1994: 245), je eden izmed osnovnih principov praškega funkcionalizma videnje jezika v njegovi komunikacijski dimenziji. Odnos praških jezikoslovcev do jezikovne raznolikosti, zlasti do notranje razplatenosti knjižnega jezika, je bil povsem drugačen od Saussurovega (Skubic 2005:

404), ki je menil, da je proučevanje jezika v njegovi zvrstnosti nebstveno ali celo moteče, če želimo ugotavljati naravo in zakonitosti jezika kot sistema. Drugačen je bil tudi odnos Bahtina, prav tako ključno opredeljen z zanimanjem za jezik kot družbeni pojav, ki ne priznava hierarhizacije sistemov znotraj jezika, kakršna je bila lastna praški in posledično tudi slovenski teoriji zvrstnosti (prav tam).

Po teoriji govornih zvrsti (Verschueren 2000) kaže vsako področje človeške dejavnosti in torej vsako področje komunikacije bistvene povezave s številnimi tipi izjav, ki so sorazmerno stabilni glede vsebine, sloga in kompozicijske strukture. Pri analizi referenčnega besedilnega korpusa se srečujemo tudi z rabami, ki mejijo na strokovne ali pa dejansko že pripadajo terminologiji določenega področja oz. jeziku ali govoric. Pri proučevanju rabe besed v določenih kontekstih, okoliščinah in diskurzivnih skupinah gre za prepoznavanje posameznih besedilnih zvrsti

oz. žanrov. Analiza žanrov naj bi bila vpogled v delovanje jezika na določenem področju (Swales 2000: 2427, v Mikolič 2009: 261), ki »oblikuje različne besedilne zvrsti in vrste ter tako določa tudi rabo jezikovnih zvrsti in sredstev« (prav tam: 260).

Nekoliko drugačno od dihotomije socialne in funkcijske zvrstnosti, ki jo je slovensko jezikoslovje prevzelo iz praške teorije zvrstnosti, je pojmovanje registra in žanra, kot ju razvija funkcijsko jezikoslovje, zlasti Halliday (1994).

2 Označevanje registra oz. žanra

V družbenem in sporazumevalnem smislu definirajo register določevalci konteksta situacije in njihova uporaba. Pri Biberju (1988: 170; Biber idr. 1999: 25) sta izraza register (ang. register) in žanr (ang. genre) tako rekoč zamenljiva, mogoče pa so tudi drugačne definicije obeh terminov, zlasti za žanr, ki se v kritični analizi diskurza (Fairclough 1992: 14) tipično nanaša na to, kar v pričujočem prispevku poimenujemo vrsta besedila/diskurza (npr. politični govor, razgovor za službo, pripoved). Tisto os jezikovne variacije, ki jo praška teorija zvrstnosti opredeljuje kot stile, slovenska teorija kot funkcijske zvrsti, Halliday pa kot register, poimenuje Skubic (2005: 79) os žanrov in diskurzov. Pojem funkcijskih zvrsti praške šole Halliday (1994) uspešno nadomešča s pojmom registra v okviru funkcijske slovnice, po kateri register določajo tri metafunkcije jezikovnih sredstev: področje, način in ton, torej kontekst situacije. Metafunkcije nastopajo kot spremenljivke posamezne situacije, tako da uresničujejo tri glavne (semiotične) funkcije: ideacijsko (ang. ideational), medosebno (ang. interpersonal) in besedilotvorno (ang. textual). Žanr pa je po drugi strani »register, ki je mogoč in predpisan

v kontekstu kulture; je tip besedila, za katerega nam je bilo povedano, kako ga govoriti in pisati« (Skubic 2005: 84),¹ npr. pismo, predavanje, razgovor za službo. Za razliko od žanra je diskurz vezan na konkretno ustanovo (npr. politika, literatura, šola, prijateljstvo, družina) – je sistem žanrov, ki določa, kako se vrste besedil tvorijo in reproducirajo, pri čemer igra pomembno vlogo sistem pooblastil za delovanje (prav tam: 97). Na tem mestu razumemo diskurz v ožjem jezikoslovnem pomenu kot vrsto oz. tip besedila, delno torej zamenljivo z žanrom, pri čemer gre zlasti za prepoznavanje konvencionaliziranih vzorcev jezikovne rabe. V sociolingvističnem smislu je za Faircloughja (1992: 128) diskurz »poseben način konstruiranja predmetnih vsebin«, z družbenimi predpisi, ki vključujejo tudi pravila glede žanrov, za Kressa (1989: 7) pa so diskurzi »sistematično organizirani nizi izjav, ki izražajo pomene in vrednote posamezne ustanove« in vsebujejo različne žanre (Skubic 2005: 94).

3 Jezikovna in besedilna zvrstnost v Leksikalni bazi za slovenščino (LBS)²

V nadaljevanju bomo predstavili sistem umeščanja podatkov o jezikovni in besedilni zvrstnosti v okviru leksikalne podatkovne zbirke za slovenščino, katere naloga je predstaviti leksikalni profil posameznih besed jedrnega dela splošnega in dela strokovnega besedišča. Ker gre za leksikografsko delo, zasnovano na korpusnih, delno tudi avtomatskih metodah zbiranja leksiko-gramatikalnih podatkov, je izhodišče veliko število avtentičnih (odlomkov) besedil, s katerimi prihajamo do podatkov o besedilni zvrstnosti, žanrih in besedilnih tipih posredno, preko detajlne analize besedilne okolice posameznih lem.

¹ V jezikoslovju se namreč pojavijo različne interpretacije registra. Po eni zadeva register razmeroma tehnične zahteve za organizacijo besedila in se omejuje na določanje konteksta situacije, po drugi pa se uporablja za tisto, kar nekateri imenujejo žanr, ki pa je predvsem vezan na kontekst kulture (gl. Skubic 2005: 84).

² Leksikalno bazo za slovenščino (2008–2012) sta v okviru projekta Sporazumevanje v slovenskem jeziku delno financirala ESS in MŠŠ, <http://www.slovenscina.eu/Vsebine/En/Aktivnosti/LeksikalnaBaza.aspx>.

Čprav je mogoče sistematično ugotavljati razlike v rabi posameznih leksemov oz. pomenskih enot glede na zvrst besedila, v okviru projektov za izdelavo splošnega slovarja ali leksikalne zbirke splošnega besedišča praviloma ni dovolj časa in sredstev za podrobno in neodvisno analizo podkorpusov besedilnih zvrsti ali celo izgradnjo specializiranih korpusov. Jezikovna analiza, ki ima za izhodišče leksiko, je tako neizogibno zaznamovana s svojimi specifikami, saj so podatki o besedilnih zvrsteh pridobljeni posredno oz. sekundarno.

3.1 Pomenska delitev

Na mikrostrukturni ravni se jezikovna zvrstnost beleži najprej v okviru pomenske delitve. Pomeni so lahko v različnih medsebojnih razmerjih, npr. splošno : specifično, tudi kadar je specifična raba besede vezana bodisi na konkretno področje, npr. *metuljček* (šport; nautika), ali druge posebne rabe, npr. *cukati*. Razporeditev pomenov in podpomenov v LBS je tako lahko povezana tudi z besedilnim tipom, zvrstjo ali diskurzom, v katerem določena zveza ali pomen besede tipično nastopata (Gantar idr. 2009):

METULJČEK

3 plavalni slog

O³: šport

[...]

6 pri jadraniu

O: nautika

OPIS: metuljček je način nastavitve jader pri jadraniu

CUKATI

[...]

6 piti

O: v neformalnih situacijah, pogosto humoren podton

cukati iz [steklenice]

- *Ko sem videla Italijane, kako so se čudili, ko sva ob večerji s prijateljico spili steklenico rdečega, pa se mi je zazdelo, da ga Slovenci kar cukamo.*

3 »O« je v tem besedilu skrajšano za »oznaka«.

- *Ker se v Stranpoteh vse vrti okoli pokušanja vin, seveda mnoge zanima, ali so ga igralci na snemanju veliko cukali.*

3.2 Kvalifikatorji

Na katerem strokovnem področju se rabi določena beseda oz. njen pomen, na katero časovno obdobje, besedilni tip, regionalne ali kulturološke posebnosti je vezana ipd., so v priročnikih slovarskega tipa podatki, ki se običajno navajajo v obliki krajših pojasnil, kot so kvalifikatorji ali oznake. V LBS je predvidenih več tipov oznak (Gantar idr. 2011), v okviru razprave o jezikovnih in besedilnih zvrsteh pa imajo največjo težo področne, diskurzivne oz. kontekstualne, stilne in pragmatične oznake. Tipologija oznak je sicer v večji meri skladna s tipologijo S. Atkins in Rundella (2008: 186), po kateri so krovni sklopi oznak: področje, dialekt, register (stilne oznake) ter pragmatične oznake (ang. attitude).

3.2.1 Področne oznake

Največ besedišča v LBS je označenega glede na tipično področje rabe; oznake so uporabljene za razlikovanje pomenov, značilnih za posamezno stroko oz. terminološko-strokovno področje, npr. *sadjarstvo*, *ekonomija*:

CEPITI

1 izboljšati kakovost

O: sadjarstvo

cepiti [drevje, trto]; cepiti z/s [cepiči]

TEČAJ

1 vrednost valute in vrednostnih papirjev

O: ekonomija/gospodarstvo

[devizni, delniški, valutni] tečaj; [nakupni, prodajni] tečaj

BAKRENA DOBA

zgodovinsko obdobje

O: zgodovina

3.2.2 Diskurzivne oz. kontekstualne oznake ter stilne oznake

Za razliko od strokovne označenosti gre pri kontekstualnih omejitvah ali tematskih

kontekstih za prikaz komunikacijske situacije, pogosto s pragmatično opredeljivo naravnostjo pomena v kontekstu situacije, besedilnem tipu ali diskurzu, navadno za ustvarjanje posebnega učinka, npr. v *športnem komentatorstvu: kapitulirati, kloniti*. Ta kvalifikatorska pojasnila so umeščena v kategorijo Stil diskurza (Gantar idr. 2011). Običajno so navedena kot t. i. indikatorji oz. sobesedilni usmerjevalci, tj. v obliki predložnih zvez:

KAPITULIRATI

1. podleči pritisku nasprotnika

O: v športnem kontekstu

[obramba, vratar] kapitulira

- *Obramba Korotana na čelu s Silom (5) je kapitulirala trikrat.*
- *Izjemno sem srečen, da sem dosegel zmagoviti gol, potem ko sem presenetil vratarja Latvijcev, ki bi moral kapitulirati že v prvem polčasu.*

Kadar je treba pomen podrobneje razložiti, zlasti s pragmatičnimi okoliščinami, je ponekod kvalifikator nezadosten, v tem primeru ustrezne podatke vključimo v opis:

HIŠNI BLOGGER

OPIS: pisec bloga pri medijski hiši ali ustanovi, ki dobi za svoje delo honorar

Ko izhajamo iz leksikalne analize na podlagi splošnega korpusa, obstaja možnost, da bomo zaradi taksonomije besedil v izbranem korpusu določenim pomenom prehitro pripisali npr. kontekstualno oz. vrstno zamejeno rabo. Korpus FidaPlus (621 milijonov besed), na katerem temeljijo podatki za LBS, vsebuje 65,26 % časopisnega in 23,26 % revijalnega tiska, skupaj torej skoraj 90 % publicističnih besedil, kar (lahko) v celoti gledano umetno dvigne pogostost določene rabe glede na vrst ali tip besedila:

BOBNATI

3 veliko govoriti

O: v političnem kontekstu

OPIS: če ČLOVEK bobna, veliko govori, navadno o PROBLEMATIČNI TEMI

Poleg tega je na mestu tudi pragmatična oznaka, ki bo nakazala, da ima govorec pogosto negativen odnos do takšnega ravnanja (SSKJ ima najbližji, delno primerljivi pomen: »vseповsod razglašati: bobnala je novico po vsej vasi«, in sicer z oznako slabš.).

3.2.2.1 Registrske oznake

Registrske oznake so v LBS del oznak za stil diskurza, za označevanje rabe besede oz. pomena glede na vrsto komunikacijske situacije, tj. sloga (npr. v *(zelo) neformalnih govornih situacijah (tip za moškega)*), ali besedišča, ki ga uporabljajo samo določene skupine govorcev (npr. mladostniki, zdravniki), tj. slenga in žargona:

KEŠ

denar, zlasti gotovina

O: v zelo neformalnih situacijah

O: zlasti v govoru mladih

[zapravljanje] keša

[škoda] keša

AKUTNI PRIMER

bolnik z akutno boleznijo

O: žargon

V uporabi je tudi poseben način zamejevanja konteksta, pri čemer gre po obliki in funkciji za sobesedilne usmerjevalce; tako želimo opredeliti udeležence pomena (npr. *za ženske, o tabornikih*) ali posebne okoliščine delovanja (npr. *pri spolnem odnosu, predvsem v vojni*):

JEZUSOVI BRATJE IN SESTRE

pripadniki krščanske vere

O: v krščanskem okolju

3.2.2.2 Besedilni tipi

V nekoliko drugačno skupino spadajo zamejitve pomena v najrazličnejših tipih zlasti sporazumevalnih besedil oz. žanrih (npr. v *kuharskih receptih, v malih oglasih, v črni kroniki, v življenjepisih*):

LOKACIJA

1.2 lega

O: v malih oglasih

- *Prodamo novejšo stanovanjsko hišo na odlični lokaciji v urejenem okolju.*
- *KRANJ: okolica, kupimo parcelo ali hišo na sončni lokaciji.*

OBISKATI

[...]

7 vlomiti

O: v črni kroniki

- *Na dober plen je naletel tudi vlomilec, ki je noč prej obiskal stanovanjsko hišo v Podmilščakovi ulici.*
- *Isto noč je neznanec obiskal hišo v Trubarjevi ulici v Domžalah.*
- *Nekega večera je kočo obiskal tat in odkril, da v njej ni ničesar, kar bi lahko ukradel.*

3.3 Pragmatične oznake: vrste in ravni vrednotenjskega pomena

3.3.1 Konotacija

Znotraj stilnih oznak je segment oznak namenjen označevanju t. i. sekundarnih pomenov, ki so tako kot primarni pomeni vezani na besedo ali izraz, a niso nujno v enaki meri skupni vsem uporabnikom v jezikovni skupnosti, tipično npr. konotacija oz. vrednotenjski pomen. Gre za delno subjektivne, psihološko pogojene mehanizme razumevanja pomena, zato je nabor možnih oznak odprtega tipa:

ČEDNOST

lepa človeška lastnost; vrlina; krepost

O: navadno ironično

[slovenska, lepa] čednost; [vzor, varuh] čednosti

V nasprotju z njimi so podoznačeni (ang. underspecified) periferni pomeni, ki so intuiciji tipično nedostopni, določata pa jih kontekst in raba (Philip 2009). Kadar ugotovimo, da gre pri določenem pomenu za zaznamovano rabo, vendar je to rabo težko opredeliti v tradicionalnih okvirih jezikovne in besedilne zvrstnosti, je smiselno identificirati pomenske komponente, npr. okoliščinske oz. situacijske, ki ustvarjajo to zaznamovanost, in jih vključiti v pomenski opis. V takih primerih

gre pogosto za pragmatične prvine, ki jih je težko ali celo nemogoče opredeliti metajezikovno, saj gre za integralni del pomena iztočnice. Načeloma smo v LBS povzeli prakso, po kateri so tisti nenevtralni pomeni, ki so iztočnici inherentni, brez oznak oz. imajo splošno oznako tipa *zaznamovano* (takšna raba je v SSKJ pogosto označena npr. z *ekspresivno*), toda z ustreznim opisom pragmatičnih komponent pomena:

CRKNITI

O: zaznamovano

OPIS: če rečemo, da ČLOVEK crkne, na zelo grob način povemo, da umre, da nam je za to vseeno ali da mu to privoščimo

- *Mojega očeta mi je bilo žal, ne rečem, moja stara pa lahko crkne na licu mesta.*
- *Povem vam, da bi me možakar tam zunaj pustil crkniti od mraza in lakote, če mu ne bi dal denarja, ki ga je zahteval od mene.*
- *Naj crknem v tej luknji, v kateri je še nekaj starčkov, k nam pa nihče ne prihaja?*

SSKJ označuje ta pomen (*umreti*) z oznako *nizko* (za ljudi) in *pogovorno* (za živali), pri čemer se izgublajo podatki o okoliščinah in s tem o aktiviranem pragmatičnem pomenu.

3.3.2 Pragmatična funkcija: semantična prozodija

Vrednotenjski pomen se v besedilih tipično izraža tudi v obliki semantične prozodije oz. pragmatične (diskurzivne) funkcije.⁴ Ponenostavljeno gre za to, da je mogoče na videz nevtralne besede oz. pomene razumeti tudi s pozitivnimi in negativnimi asociacijami – to je običajno le del pragmatične funkcije – ki jih pridobijo ob pogostem sopojavljanju z drugimi besedami (na razlike med semantično prozodijo in konotacijo je opozoril že eden od utemeljiteljev koncepta semantične prozodije, Louw (2000);⁵ gl. tudi Philip 2009; Šorli 2012a, 2012b). Proučevanje razširjene enote pomena (Sinclair 1996; Tognini - Bonelli 2001 itn.) vključuje dve ravni pomenske

⁴ Tu ne gre za funkcijskost v smislu jezikovne zvrstnosti, temveč vrste pomena.

analize: konotacija spada v domeno besednega, prozodijska pa na raven kontekstualnega oz. besedilnega pomena, zato je mogoče konotacijo relativno uspešno beležiti s kvalifikatorji, prozodični pomen pa je bolje eksplicitno predstaviti v pomenskem opisu:

ČAS KISLIH KUMARIC

OPIS: obdobje, zlasti med poletnimi počitnicami, ko ni medijsko zanimivih tem in se morajo novinarji potruditi, da praznino zapolnijo z lahkotnejšimi zgodbami

- V novinarstvu velja, da je avgust **čas kisljih kumaric**, mesec torej, ko naj bi imeli zaradi pomanjkanja dogodkov težave s polnjenjem časnikov, še težje je najbrž elektronskim medijem pri informativnih oddajah.
- Glavni razlog tiči v zagotavljanju tekem za potrebe loterij oziroma prirediteljev športnih stav, znano je namreč, da **čas kisljih kumaric** ne le, da povzroča sive lase športnim novinarjem, ampak tudi osiromaši stavno ponudbo.
- Smo pa vendarle imeli v tem vročem času, oguljeno znanem tudi kot »**čas kisljih kumaric**«, nekaj velikih medijskih zgodb. Nekaj junakov, zaradi katerih je življenje kljub vsem katastrofam znosnejše ali vsaj zanimivejše.
- Strokovno žurnalistično bi se temu reklo »**čas kisljih kumaric**«.

Izraz se tipično uporablja v povezavi z (manjkajočimi) dnevnimi dogodki ali dogajanjem. Semantično prozodijsko, ki se izgrajuje na osnovi kolokacij, koligacij, semantične preference in asociacij dolgočasnja, sproščenosti in določene dvoumnosti, ki izhaja iz dobrih in slabih vidikov pomanjkanja novic, lahko opišemo kot neugodnost razmer, zlasti za novinarje, ki morajo kljub pomanjkanju dogodkov javnosti predstaviti novice.

V zgornjem primeru gre za frazeološko enoto, kjer je iz pregleda večjega števila razširjenih konkordanc mogoče ugotoviti pomen, uporabljen zlasti v kontekstu medijev in novinarskega dela. Hkrati gre, kot kažejo tudi

nekateri zgledi, pravzaprav skorajda za kliše in dejstvo, da se zveza pogosto uporablja v točno določenem diskurzivnem prostoru oz. s strani določene diskurzivne skupine. Glede na to bi bilo upravičeno dodatno navesti diskurzivno oznako, npr. *zlasti v novinarskem jeziku, žurnalistično*.

4 Zaključek

V Leksikalni bazi za slovenščino beležimo rabo besed oz. pomenov v različnih jezikovnih in besedilnih zvrsteh na podlagi korpusnih podatkov na dva načina: s pomenko delitvijo, ki upošteva pragmatične omejitve rabe iztočnice, ter z ustreznim označevanjem posameznih pomenov s pomočjo opisov in kvalifikatorjev. Med temi so najpomembnejše področne, diskurzivne oz. kontekstualne (vključno s stilnimi) ter pragmatične oznake. T. i. registrske oznake so uporabljene za označevanje formalnih, pogovornih in slengovskih ali žargonskih rab. Poleg tega imamo še oznake za posamezne vrste besedilnih tipov, ki se po obliki ločijo od standardnih oznak, tipično so v obliki predložnih zvez. Zadnji sklop oznak so pragmatične oznake, ki označujejo konotacijo in del pomenov, kjer imajo odločilno vlogo pragmatične komponente, npr. tipične okoliščine pomena. Pojasnila o rabi in kontekstu, ponekod v kombinaciji s sobesedilnimi usmerjevalci, se tu prenesejo s potencialne oznake in sam leksikografski opis, pogosto npr. v frazeologiji.

Literatura

- ATKINS, Sue, RUNDELL, Michael, 2008: *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford: Oxford University Press.
- BIBER, Douglas, 1988: *Variation Across Speech and Writing*. Cambridge: CUP.
- BIBER, Douglas idr., 1999: *Longman Grammar of Spoken English*. London: Longman.

⁵ Avtor izraza je Sinclair (Partington 1998: 66–67), za pomen, ki ga leksikalni niz izkazuje poleg tradicionalnega klasifikatornega slovarskega pomena: »a kind of attitudinal or pragmatic meaning« (Sinclair 2004: 23).

- FAIRCLOUGH, Norman, 1992: *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity.
- FIDAPLUS: Korpus slovenskega jezika: <http://www.fidaplus.net>.
- GANTAR, Polona idr., 2009: *Specifikacije za izdelavo leksikalne baze za slovenščino (Kazalnik 6): Projekt Sporazumevanje v slovenskem jeziku*. Kamnik.
- GANTAR, Polona, KOSEM, Iztok, KREK, Simon, ŠORLI, Mojca, 2011: *Leksikalna baza za slovenščino. Navodila za avtorje*.
- HALLIDAY, M. A. K., 1994: *An Introduction to Functional Grammar*. London: Arnold.
- KRESS, Gunther, 1989: *Linguistic Processes and Sociocultural Practice*. Oxford: OUP.
- LOUW, W. E., 2000: Contextual Prosodic Theory: bringing semantic prosodies to life. Chris Heffer, Helen Sauntson (ur.): *Words in Context: A tribute to John Sinclair on his retirement*. Birmingham: University of Birmingham. 48–94.
- LUELSDORFF, Philip, 1994: *The Prague School of Structural and Functional Linguistics*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing.
- MIKOLIČ, Vesna, 2009: Specializirani jezikovni korpusi in funkcijska zvrstnost. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 257–263.
- PARTINGTON, Alan, 1998: *Patterns and Meanings. Using Corpora for English Language Research and Teaching. SCL 2*. Amsterdam in Philadelphia: Benjamins.
- PHILIP, Gill, 2009: *Why prosodies aren't always there: Insights into the idiom principle. Corpus Linguistics Conference*. Liverpool.
- SINCLAIR, John McH., 1996: The Search for Units of Meaning. *Textus* 9. 75–106.
- SINCLAIR, John McH., 2004: *Trust the Text*. London, New York: Routledge.
- SKUBIC, Andrej, 2005: *Obrazi jezika*. Ljubljana: Študentska založba.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)*, 1997: Ljubljana: SAZU, DZS.
- SWALES, John M., 2000: *Genre Analysis. English in Academic and Research Settings*. Cambridge: CUP.
- ŠORLI, Mojca, 2012a: Semantična prozodija v teoriji in praksi – korpusni pristop k proučevanju pragmatičnega pomena: primer slovenščine in angleščine. Mojca Šorli (ur.): *Dvojezična korpusna leksikografija. Slovenščina v kontrastu: novi obeti, novi izzivi*. Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko.
- ŠORLI, Mojca, 2012b: Pragmatični pomen in semantična prozodija v medjezični perspektivi: primer slovenščine in angleščine. Špela Vintar (ur.): *Prevodi skozi korpusno prizmo*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- TOGNINI - BONELLI, Elena, 2001: *Corpus Linguistics at Work*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1976: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.
- VERSCHUEREN, Jeff, 2000: *Razumeti pragmatiko*. Ljubljana: Založba cf*.
- VIDOVIČ MUHA, Ada, 2000: *Slovensko leksikalno pomenoslovje*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.